

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7600>

Number: 66 , p. 69-75, Spring II 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

11.03.2018

15.04.2018

ROUSSEAU'NUN EMİLE ADLI ESERİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ DEĞERLER AÇISINDAN ANALİZİ¹

*CARPETS AN ANALYSIS OF ROUSSEAU'S EMILE FROM THE PERSPECTIVE
OF VALUES IN SOCIAL STUDIES EDUCATION PROGRAM*

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Tural

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2009-7543>

Bartın Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi

Öz

Rousseau'nun eğitim görüşlerini yansıtmaya bakımdan önemli olan Emile eseri eğitim camiası için temel eserlerden biri olarak düşünülmektedir. Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda vurgulanan temel değerlerin, Emile eseri içinde ne sıklıkta ve ne şekilde yer aldığı incelenmesi amaçlanmaktadır. Akagündüz (2015) tarafından yayına hazırlanan Emile'den araştırma süreci içinde veri toplamak için yararlanılmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci içinde Emile'nin veri toplama aracı olarak kullanıldığı ve verilerin eserden doküman incelemesi ile toplandığı bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırmaya ilişkin veri analizinde ise nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre Emile eseri içerisinde, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kapsamında yer alan dayanışma ve estetik değeri dışındaki tüm değerlere rastlanılmıştır. İlgili eser içinde, en çok özgürlük, aile birliğine önem verme ve sevgi değerlerine rastlanırken; en az ise tasarruf ve dayanışma değerlerinin tekrar edildiği anlaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi ile ulaşılan sonuçlar ile eğitimsel açıdan, Rousseau'nun Emile eserinin önemli bir kaynak olduğu görülmektedir. Emile içerisinde Sosyal Bilgiler Programı kapsamında yer alan değerlerin çoğunlukla yer alıyor oluşu, eserin hem eğitime ilişkin verdiği mesajlar ile hem de değerler eğitimi açısından önemini ortaya koymaktadır. Eser içerisinde bireysel ve toplumsal gelişim ve ilerleme için gerekli görülen değerlerin sıkça vurgulanması, eserin değerler eğitimi kapsamında yararlanılabilecek alternatif bir yardımcı kaynak olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan, sonuçları doğrultusunda çalışmanın

¹ Bu çalışma AGP International Humanities and Social Sciences Conference, 2016'd sunulan sözlü bildiri den üretilmiştir.

önemine inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Emile, Değer, Değerler Eğitimi, Eğitim, Sosyal Bilgiler

Abstract

Emile work which is important because of reflecting educational views of Rousseau is considered to be one of the main works in education environment. In this research, it is aimed to examine how frequently and in which way core values which are emphasized in the Social Studies Curriculum are included in Emile. Emile which is prepared by Akagündüz (2015) was utilized to collect data during study process. This research in which Emile is used as a data collection tool within the data collection process of study and data is collected via document review from work is a descriptive study. In data analysis related to study, document analysis technique which is one of the qualitative research methods is used. According to obtained results from research, all the values except the solidarity and aesthetic values within scope of Social Studies Curriculum are found in Emile. While mostly freedom, importance of family unity and love values are seen in work, it is understood that the values of saving and solidarity are repeated at least. From the obtained results by analysis of obtained data from study over educational perspective, it is seen that Rousseau's Emile is an important source. The fact that the values within the scope of the Social Studies Program are mostly included in the Emile and that reveals the importance of work in terms of both given messages regarding education and values education. The fact that the values required for individual and social development and progress are frequently emphasized in work and it indicates that this work is an alternative auxiliary resource that can be utilized within the scope of education. In this respect, it is believed to importance of work towards results.

Keywords: Emile, Value, Values Education, Education, Social Studies

GİRİŞ

Rousseau, yaşadığı dönemi aşan ve günümüze kadar uzanan, insanların özgürlüğü ve eşitliği temalı fikirleriyle dikkat çeken bir yazar, eğitimci ve felsefecidir (Korkmaz & Öktem, 2014; Genç, 2015). Gerek bireysel gelişime gerekse toplumsallaşma sürecine yaklaşımı, bilime ve felsefeye ilişkin çalışmaları ile yaşadığı dönemin öncü isimlerinden biri olan Rousseau (Damlapınar, 2009: 8); Emile adlı eseri ile ideal toplum için iyimser, çevresine duyarlı, toplumsal bilinç sahibi, demokratik bir birey yetiştirilmesi sürecine, eğitimsel açıdan dikkat çekmektedir (Tütüncü, 2013; Rosenberg, 1995). Emile eseri ile Rousseau, doğduğu anda tüm insanların iyi olduğunu ancak zamanla çevresel etkiler ile bozulduklarını ifade etmekte, bireylerin tekrar iyi bir insana dönüşüp toplumsal iyileşmenin nasıl sağlanacağına ilişkin vurgu yapmaktadır (Özdemir, 2012: 69). Toplumların doğduğu andaki gibi iyi ve doğal bireyler kazanabilmesi, insanların kendi içlerindeki iyiyi keşfede-

bilmesi için, eğitim ortamlarının doğayla iç içe olmasını ve doğal bir yaşam alanı oluşturulmasının kaçınılmaz olduğunu eserinde vurgulayan Rousseau, eğitim ve terbiye konusuna da bu bağlamda özenle eğilmektedir (Burkaz, 2014: 105). Fikirleri açısından bireysel ve toplumsal gelişim - iyileşme için, doğaya dayalı özgürlükçü, demokratik bir eğitimi ön plana alan Rousseau, ancak ahlaki açıdan gelişmiş erdem sahibi bireyler ile iyiliğin yayılacağına inanmaktadır (Kabasakal Badamchi, 2017: 121). İdeal toplumu ararken, öne sürdüğü bireye ilişkin eğitimsel fikirler noktasında, Rousseau'nun önemle vurguladığı husus ise bireyin kendini doğal bir şekilde geliştirmesi, ancak hem kendine hem de topluma yabancılaşmamasıdır (Yonah, 1993: 230). Çocukluktan yetişkinliğe kadar insan hayatının çeşitli dönemlerinin farklı açılardan ele alındığı Emile'de ideal bir toplum fikri üzerinde durulurken, aile kavramının da toplumsal süreçler için temel dönüştürücü unsur olduğu ifade edilmekte, nitekim aile kurumunun toplumsal

süreç içinde sevgiye dayalı bir rehber olduğu da belirtilmektedir (Bağcı, 2014: 41). Toplumsal gelişme içinde, neyin iyi neyin kötü olduğuna ilişkin fikirlerin değerler bağlamında tartışılması ise değer kavramını ortaya çıkarmıştır. Değerler toplumsal süreçlere yön veren, denetleyici unsurlar olarak ifade edilmekte ve eğitim ortamlarında vurgulanmaktadır (Ulusoy & Arslan, 2014: 3). Bu çalışmada Akagündüz (2015) tarafından yayına hazırlanmış olan Emile "Bir Çocuk Büyüyor" eseri incelenmiştir. Araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki değerleri, eser kapsamında incelemektir. Araştırmanın temel amacı bağlamında Emile, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki *adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik* değerleri (MEB, 2017: 9) açısından incelenmiş ve analiz edilmiştir. Eğitim, felsefe ve siyasete ilişkin özgürlükçü fikirleriyle, dünya tarihinde önemli bir yer edinmiş olan J. J. Rousseau'nun en temel eserlerinden olan Emile'de vurgulanan değerlerin ele alındığı bu çalışmanın, ilgili alan literatürü açısından önemine inanılmaktadır.

YÖNTEM

Rousseau'nun Emile adlı eserinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki (MEB 2017: 9) değerler kapsamında incelendiği bu araştırma nitel araştırma süreçlerini içeren, betimsel bir çalışmadır. Araştırmada boyunca eser doküman incelemesi ile incelenerek, gerekli veriler toplanmıştır. Toplanan veriler doküman analizi ile analiz edilmiştir. Doküman analizinden betimsel çalışmalarda sık sık yararlanılabilmektedir. Doküman analizi süreci, bir konu hakkında ilişki olan tüm yazılı materyal ve dokümanların incelenip, analiz edilmesini temsil etmektedir. Bu açıdan doküman analizi betimsel çalışmalarda tek başına ya da farklı yöntemler ile birlikte yararlanı-

labilecek yardımcı ve alternatif bir kaynak olarak dikkat çekmektedir (Yıldırım & Şimşek 2008: 188).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak Akagündüz (2015) tarafından yayına hazırlanan Emile eserinden faydalanılmıştır. Araştırma süreci içinde eser içindeki değerler araştırılmıştır. Eserin değer açısından analizi sürecinde araştırmacı tarafından yeni temalar belirlenmesi yoluna gidilmemiştir. Bunun yerine Sosyal Bilgiler Programı'ndaki değerler başlık olarak alınmış ve her biri araştırmanın temaları olarak kabul edilmiştir. İlgili eser değerler kapsamında analiz edilmiş ve tekrar sıklıklarına göre rastlanılan değerler tablolatırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği açısından üzerinde çalışılan bütün dökümanlar bilgisayar ortamına aktarılarak; değerlerin tekrar edildiği sayfalar numaralandırılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında iki sosyal bilgiler eğitimcisinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından eserde tespit edilen değerlere ilişkin tüm verilerin uygunluğu iki araştırmacının görüşleri arasındaki uyum açısından teyit edilmiştir. Sürece destek veren alan uzmanlarının görüşleri arasındaki uyumluluk için Miles & Huberman (1994)'ün, (Görüş birliği/ görüş birliği + görüş ayrılığı) formülünden yararlanılmıştır. Uzman görüşlerinin analizi sonucunda, elde edilen uyum katsayısı 0.89 olarak bulunmuştur. Bu sonuç doğrultusunda çalışma sürecinin puanlama güvenilirliğinin olduğu söylenebilmektedir.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular kısmında, Emile eseri içerisindeki değerlerle ilgili elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Değerlere ilişkin bulgular

Emile'de elde edilen bulgular Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Emile’de Yer Alan Değerler

Değerler	f
Adalet	7
Aile Birliğine Önem Verme	17
Bağımsızlık	8
Barış	2
Bilimsellik	7
Çalışkanlık	4
Dayanışma	-
Duyarlılık	7
Dürüstlük	4
Estetik	-
Eşitlik	3
Özgürlük	28
Saygı	8
Sevgi	17
Sorumluluk	10
Tasarruf	1
Vatanseverlik	1
Yardımseverlik	9
Toplam	133

Tablo 1’de görüldüğü üzere Emile eserinde en çok *özgürlük* (28), *aile birliğine önem verme ve sevgi* (17); en az ise *tasarruf ve vatanseverlik* (1) değerlerine ilişkin verilere ulaşılmıştır. Dayanışma ve estetik değerlerine ilişkin olarak eserde herhangi bir bulguya ise rastlanılmamıştır.

Emile eserine bakıldığında 28 kez *özgürlük* değerinin tekrarlandığı anlaşılmaktadır. Eserin 57.sayfasında:

“Her zaman söylediğimi yine söylüyorum; çocuğunuzu özgürce koşup oynayabilmesi için kırlara götürün” cümlesi yer almaktadır. Sayfa 45’de ise:

“Çocuk orada özgürce koşsun, atlasın zıplasin, her gün yüz defa düşsün daha iyi olur. Zira düşüp tekrar kalkmayı kendiliğinden öğrenmiş olur. Özgürlüğün sağladığı rahatlık duygusu birçok acıyı unutturur” cümlesi yer almaktadır. Örneklerde görüldüğü gibi, eserde *özgürlük* kavramının tanımına uygun olarak bireysel gelişim ve mutluluk için *özgürlüğün* önemine

vurgu yapılmaktadır.

Emile’de 17 kez aile birliğine önem verme değeri üzerinde durulmuştur. Eserin 74. sayfasında:

“Mutlu olacağımız biriyle yapacağımız evlilik, kötü ahlaka karşı tek koruyucudur. Bu yüzden iyi evlilikleri teşvik edin...” cümleleri yer almaktadır. Yine eserin 254. sayfasında ise:

“Evliliğin kadın ve erkeğe yüklediği görevler, insanın en kutsal sorumluluğudur.” cümlesi yer almaktadır. Örneklerle bakıldığında aile kavramı ve ailenin önemi, aile birliğinin devamlılığı, korunması üzerinde durulduğu görülmektedir.

Emile eseri incelendiğinde, 17 kez *sevgi* değerinin tekrarlandığı görülmektedir. Eserin 178. sayfasında:

“Sevilmenin ne kadar tatlı olduğunu hissedemeyen bir kimse, herkes tarafından sevilme ister” ve eserin 248. sayfasında:

“Kalbi aşkın ilk ateşlerine açılıyor. Tatlı hayalleri ona zevk ve hazlardan meydana gelmiş

yeni bir dünya yaratıyor. Sevimli ve karakterli bir kızı seviyor ve kıza döneceği günü bekleyerek oyalanıyor” cümleleri yer almaktadır. Örnek ifadelerde sevgi değeri ve sevginin bir ihtiyaç olarak insanlar için önemine değinildiği anlaşılmaktadır.

Emile’de en az tekrarlanan *tasarruf* değeri için (1), eserin 79. sayfasında:

“Çocuğa verilecek ilk fikirlerden birisi de tutumluluktur ve bu fikri anlayabilmesi için önce bir eşyaya sahip olması gerekir...” cümlesi ile *tasarruf* değerinin kazanılmasında tutumluluk üzerinden bir örnekleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Bireylere *tasarruf* değeri kazandırılmasının öğretilebilir bir süreç olduğuna dikkat çekildiği dikkat çekmektedir.

Eserde 1 kez tekrarlanan bir diğer değer olarak vatanseverlik ile ilgili sayfa 20’de:

“Kişilik ve toplumsal kurumları karşı karşıya getirdiğinizde, bir ‘insan’ ya da bir ‘vatandaş’ oluşturmaktan birini tercih etmelisiniz. Çünkü her vatansever kendi ülkesiyle ilgili düşünür ve yabancılarla karşı haşındır” cümlesinde görüldüğü gibi vatansever bir kişi olmanın esaslarında öncelikli olan vatan algısı ve yapılması ön görülen tercihler vurgulanmaktadır.

Eserde dayanışma ve estetik değerine ilişkin bir bulguya ise ulaşamamıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Rousseau, gerek özgürlükçü fikirleri gerekse eğitim görüşleri açısından dünya tarihinde yer edinmiş bilim insanlarından biridir. Rousseau’nun en temel eserlerinden biri kabul edilen Emile de bu bakımdan, içerdiği bilgiler açısından eğitimci ve araştırmacılarca incelenmektedir. Bu araştırmada Emile, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2017) içerisinde vurgulanan değerler bakımından incelenmiştir. Emile eseri içerisinde, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2017) içinde yer alan *adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı,*

sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik değerleri aranmıştır. Araştırma süreci sonunda eserde en çok tekrar edilen ve örnekler ile vurgulanan değerlerin *özgürlük* (28), *aile birliğine önem verme* ve *sevgi* (17); en az ise *tasarruf* (1) ve *vatanseverlik* (1) değerleri olduğu görülmektedir. Dayanışma ve estetik değerlerine ise eser içerisinde rastlanılmamıştır. Araştırma sonuçları açısından eser içinde özgürlük, aile birliği, sevgi gibi değerlerin sıkça vurgulanması dikkat çekicidir. Çünkü bu değerler, hem bireysel hem de toplumsal gelişim için önemli olan temel değerlerdendir. Özgür bir bireyin toplumsallaşması sürecinde sevgi temasına dayalı bir gelişim göstermesi; aile kurumunun önemini fark etmesi ve bir değer olarak sahip çıkması açısından gerekli görülmektedir. Emile’de kadın, erkek ve çocuğun rollerini aile birliği ve aile tipleri açısından irdeleyen (Koshimizu, 2001)’in çalışması bu bakımdan araştırmanın sonuçlarına uyum göstermektedir. Rousseau’nun Emile eseri kapsamında doğal bir ortamda sevgi temasını inceleyen (Liu, 2014) ile eser içerisinde vatandaşlık kavramının esaslarını ele alan (Bakır, 2007)’nin de çalışmaları, araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Rousseau’nun Emile’inde kadın ve erkek cinsiyetleri üzerinden eşitlik ve aile birliği kavramını inceleyen (Engle, 2008)’in çalışması da sonuçları bakımından bu araştırma ile uyum göstermektedir.

Sonuç olarak eğitimsel boyutları olan Emile eserinin değerler açısından incelenmesi ve birçok değer de eseri içinde sıklıkla yer alması, eserin bireysel ve toplumsal gelişim için yararlı bir kaynak olduğunu göstermektedir denilebilmektedir. Eser, eğitim – öğretim sürecine ilişkin verdiği mesajlar ile değer kazanımı süreçlerine niteliksel anlamda alternatif bir kaynak olduğunu göstermektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre şu öneriler sunulabilir:

1. Bu araştırma Rousseau’nun Emile adlı eserinin Sosyal Bilgiler Öğretim Progra-

mı'ndaki temel değerler açısından analiz edilmesini kapsayan betimsel bir çalışmadır. Eğitimsel boyutları ve içeriğinin zenginliği açısından Emile eseri ilerleyen dönemlerde eğitimcilerce farklı konu ve temalar kapsamında incelenebilir.

2. Sosyal bilgiler dersi değerler eğitimi için temel derslerden biridir. İlgili ders kapsamında değerler eğitimi süreci içinde Emile gibi alternatif kaynakların etkililiği üzerine deneysel uygulamalar denenebilir.

EK 1. Emile'de Bulunan Değerlerin Sayfa Numaraları

Adalet: 32, 54, 66, 67, 74, 83, 251.

Aile birliğine önem verme: 19, 21, 22, 23, 28, 47, 54, 73, 74, 180, 208, 238, 241,242, 248, 249, 254.

Bağımsızlık: 22, 29, 31, 45, 46, 56, 106, 202.

Barış: 198, 199.

Bilimsellik: 20, 34, 94, 95, 98, 129, 154.

Çalışkanlık: 32, 48, 80, 81.

Dayanışma: -

Duyarlılık: 19, 20, 43, 37, 52, 88, 150.

Dürüstlük: 62, 74, 89, 129.

Estetik: -

Eşitlik: 24, 46, 223.

Özgürlük: 21, 22, 23, 26, 28, 31, 33, 34, 40, 44, 45, 47, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 67, 68, 69, 85, 93, 102, 175, 202, 251.

Saygı: 34, 40, 46, 56, 69, 74, 92, 97.

Sevgi: 19, 23, 24, 28, 33, 46, 51, 56, 74, 75, 82, 175, 178, 198, 248, 254.

Sorumluluk: 19, 22, 23, 24, 73, 97, 107, 222, 223, 252.

Tasarruf: 79.

Vatanseverlik: 20.

Yardımseverlik: 19, 32, 33, 34, 54, 57, 74, 89, 153.

KAYNAKÇA

- Bağcı, İ. (2014). J. J. Rousseau, *Emile ve Çocuğun Sosyal Eğitimi*. Editör: B. Ata & İ. Bağcı. (2. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Bakır, K. (2007). Jean - Jacques Rousseau'nun

Natüralist Eğitim Anlayışı. *KKEFD*, 15, 103-122.

Burkaz, V. (2014). Platon ve Rousseau'da İnsan Doğası Bağlamında Eğitim. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 101-112.

Damlapınar, Z. (2009). İletişim Bilimini Rousseau'dan Okumak: 'Kötü' Yanlarımızın Sonucu mu, 'İyi' Yanlarımızın Katkısı mı? *Gazi Üniversitesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 29, 1-21.

Engle, E. (2008). Law and Literature: Story-Telling and Norms in Rousseau's Emile. *Buffalo Women's Law Journal*, 18(1), 1-19.

Genç, H. N. (2015). Jean-Jacques Rousseau'nun Emile'inde Kadın Eğitimi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 25-34.

Kabasakal Badamchi, D. (2017). Jean-Jacques Rousseau'nun Eğitim Anlayışının Temelleri: Birey Emile mi, Vatandaş Emile mi? *Beytulhikme Philosophy Circle*, 7(1), 107-127.

Korkmaz, M. & Öktem, G. (2014). Rousseau'nun Eğitim Anlayışı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 174-186.

Koshimizü, Y. (2001). Women And Children In Rousseau's Theory Of Education. *Lifelong education and libraries*, 15-19.

Liu, A. (2014). *Taming Amour-Propre: A Study of Book IV of Rousseau's Emile*. Master Thesis, Duke University.

MEB (2017). İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=155>.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis* (Second Edition). London and New Delhi: Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Özdemir, I. (2012). Rousseau'nun Eğitim Felsefesinde Özgürlük ve Bağımlılık Arasındaki İlişki. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 2(2),

- 67-83.
- Rosenberg, A. (1995). Food for Thought in Rousseau's Emile. *LUMEN*, 11, 97-108.
- Rousseau, J. J. (2015). *Emile "Bir Çocuk Büyüyor"*. Yayına Hazırlık Ülkü Akagündüz. 20. Baskı. Selis Yayıncılık: İstanbul.
- Tütüncü, K. (2013). Demokratik Ve Özerk Bireyin Yetiştirilmesi: Jean-Jacques Rousseau'nun Emile'inden Neler Öğrenebiliriz? *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(9), 303-327.
- Ulusoy, K. & Arslan, A. (2014). *Değerli Bir Kavram Olarak "Değer ve Değerler Eğitimi"*. Editör: R. Turan & K. Ulusoy. (1. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınevi: Ankara.
- Yonah, Y. (1993). The Quest for the Good Life in Rousseau's Emile: an Assessment. *Studies in Philosophy and Education*, 12, 229-243.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Tural, A. (2018). Rousseau'nun Emile Adlı Eserinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerler Açısından Analizi, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7600>, Number: 66 Spring II 2018, p. 69-75.

